

't Zitensza...

... bij de politie

't Zit emzo... ... bij de politie

Ook als minderjarige (persoon jonger dan 18 jaar) kom je soms in aanraking met de politie. Bijvoorbeeld omdat je een verkeersovertreding begaan hebt, als je bestolen werd, wanneer je gecontroleerd wordt tijdens een identiteitscontrole, wanneer je op heterdaad betrapt wordt bij het spuiten van graffiti,... In deze folder leggen we je uit wat de politie doet en op welke manieren je met de politie te maken kan krijgen.

De politie

De politie is in België verdeeld in de **lokale politie** en de **federale politie**. Beide afdelingen zijn verantwoordelijk voor 4 opdrachten:

1. De ordehandhaving, handhaving van openbare orde en veiligheid
2. Het opsporen en onderzoeken van strafbare feiten (= misdrijven)
3. Misdrijfpreventie (= misdrijven voorkomen)
4. Slachtofferhulp

De lokale **politie** is 24u/24u te bereiken via het telefoonnummer 101 (112 met je GSM) in dringende noodgevallen. Je kan de lokale politie ook bereiken via hun lokaal adres, telefoonnummers of e-mailadres (op te zoeken via www.police.be) of aanspreken via je wijkagent.

In welke situaties kan je te maken krijgen met de politie?

1. ALS JE SLACHTOFFER BENT VAN EEN MISDRIJF

Als je slachtoffer werd van een misdrijf, bijvoorbeeld als je fiets gestolen werd, als je aangevallen bent, als je bedreigd werd,... kan je ook als minderjarige zelf klacht indienen bij de politie. (Het doet er dus niet toe hoe oud je bent, iedereen kan klacht neerleggen bij de politie.) Je kan je hierbij eventueel wel laten bijstaan door een vertrouwenspersoon als je dit wil. Klacht neerleggen kan je doen bij om het even welke politieagent of politiebureau.

Klacht **neerleggen** betekent dat je aan de politie vertelt dat je slachtoffer werd van een misdrijf en dat je wil dat de politie dit verder onderzoekt. De politie stelt dan een officieel document, een **proces-verbaal** (ook wel **P.V.**), op over je klacht. Ze noteert hierin o.a. alles wat jij vertelt over het misdrijf. Normaal krijg je een gratis kopie mee van het verslag van jouw uitleg.

Nadat je klacht indiende, zal de politie je natuurlijk zo goed mogelijk beschermen indien je nog in gevaar verkeert. Daarnaast zal ze je klacht verder onderzoeken om de dader van het misdrijf op te sporen zodat hij hiervoor kan gestraft worden. De politie kan hiervoor o.a. bijvoorbeeld bepaalde personen **verhoren**.

Een verhoor betekent dat de politie je een aantal vragen stelt en je je verhaal laat vertellen over een **klacht** die is neergelegd. Het verhoor kan doorgaan bij je thuis, op het politiebureau, maar ook op een andere plek, bv. op school. Van dit verhoor wordt een verslag gemaakt en je krijgt normaal een gratis **kopie** van dit verslag. Wanneer de politie je verhoort moet men hiervoor **geen toestemming** vragen aan je ouders. Men probeert meestal wel om je ouders zo snel mogelijk te verwittigen van het feit dat ze je (zullen) verhoren. Je ouders hebben niet het recht om bij het verhoor aanwezig te zijn. (Hoewel men dat in de praktijk soms wel toelaat.)

Als je slachtoffer bent van een misdrijf, kan je vragen of je een meerderjarige **vertrouwenspersoon** mag meebrengen naar het verhoor. Slachtoffers van bepaalde misdrijven (zoals slagen en verwondingen, verkrachting, ontvoering,...) hebben hier zelfs recht op. Dit kan dan alleen geweigerd worden indien dit hun belangen of het onderzoek kan schenden.

Als minderjarigen slachtoffer zijn van bepaalde misdrijven zal de politie soms gebruik maken van een **audiovisueel verhoor** (ook wel **videoverhoor** genoemd). Dit betekent dat het verhoor wordt opgenomen met een camera. De reden hiervan is dat het voor minderjarigen heel zwaar kan zijn om te worden verhoord. Door het verhoor op te nemen moet je je verhaal maar één keer doen en kan men daarna gebruik maken van de opname om je verhaal door te nemen. Als je 12 jaar of ouder bent moet je hiervoor wel je **toestemming** geven.

Als je slachtoffer werd van een misdrijf heb je vaak nood aan hulp en begeleiding bij het verwerken van wat er gebeurd is. Sommige politiediensten beschikken zelf over een **gespecialiseerde afdeling 'slachtofferbejegening'** die je opvangt. Indien de politie je zelf niet kan ondersteunen, zal ze je doorverwijzen naar andere gespecialiseerde diensten.

2. ALS JE GETUIGE BENT VAN EEN MISDRIJF

Ook als je getuige bent geweest van een misdrijf, kan je hiervan zelf **aangifte** doen bij de politie. In dat geval zal men van je aangifte een **P.V.** opmaken. Men noteert hierin o.a. alles wat jij vertelt over het misdrijf. Normaal krijg je na de aangifte een gratis **kopie** mee van het verslag van jouw uitleg.

Wanneer je als getuige aangeduid werd door iemand anders kan de politie je hierover **verhoren**. Net zoals slachtoffers, kan je als minderjarige getuige ook vragen of je een meerderjarige **vertrouwenspersoon** mag meebrengen naar het verhoor. Getuigen van bepaalde misdrijven (zoals slagen en verwondingen, verkrachting, ontvoering, doodslag,...) hebben hier zelfs recht op. Dit kan dan alleen geweigerd worden indien dit hun belangen of het onderzoek kan schenden. Bovendien kan men ook gebruik maken van het videoverhoor wanneer je getuige was van bepaalde misdrijven. (Als je 12 jaar of ouder bent, moet je hiervoor wel je toestemming geven.)

3. ALS JE DADER (OF VERDACHTE) BENT VAN EEN MISDRIJF

Wanneer de politie een misdrijf vaststelt of wanneer er aangifte wordt gedaan van een misdrijf zal men de **vermoedelijke daders** (of verdachten) van dit misdrijf **verhoren**, ook wanneer deze minderjarig zijn. Dit kan eventueel gebeuren via een **videoverhoor**. De politie ondervraagt je als verdachte over je betrokkenheid bij het

misdrijf, over een eventueel alibi, over getuigen van wat er gebeurde, ... om er zo achter te komen of jij de dader bent van het misdrijf. Bij de aanvang van het verhoor moet men je **op je rechten wijzen** en kort vertellen van wat je verdacht wordt.

Je hebt tijdens dit verhoor **geen** recht op de bijstand van een **vertrouwenspersoon** of van je ouders. Sinds 2012 moet je als minderjarige verdachte **vóór** men je de eerste keer verhoort wel kunnen **overleggen** met een **advocaat**. Wanneer je van je vrijheid wordt beroofd, heb je bovendien ook recht op bijstand van je advocaat tijdens elk verhoor gedurende de eerste 24 uur van je vrijheidsberoving.

Wanneer de politie je verdenkt van (of betrappt bij) het plegen van een misdrijf, kan ze indien nodig bepaalde van je **rechten aantasten**. Zo kan ze bv. je **identiteit** controleren, soms je vingerafdrukken en foto nemen, en je eventueel **fouilleren** (Je leest hierover verder meer). Verder kan de politie op bevel van de onderzoeksrechter ook private plaatsen zoals bv. je kamer of je persoonlijke locker op school doorzoeken zonder je toestemming. (Dit kan ook wanneer men je op heterdaad betrappt op het plegen van een misdrijf of in een noodsituatie, bv. bij brand.)

Wanneer het echt niet anders kan, kan de politie bovendien ook **dwangmiddelen** (vb. **handboeien**) of **geweld** (bv. een **houdgreep**) gebruiken. Het gebruik van geweld moet altijd in verhouding staan tot het doel dat men wil bereiken en het mag bovendien nooit langer duren dan noodzakelijk. Normaal moet men je er ook voor waarschuwen dat men zal overgaan tot het gebruik van geweld.

In sommige gevallen kan de politie je ten slotte ook tijdelijk **opsluiten** in een **jeugdcel**. Wanneer ze dit doet omdat je de openbare orde verstoort of de openbare veiligheid in het gedrang brengt (bv. omdat je dronken bent), noemt men dit een '**bestuurlijke aanhouding**' en mag men je maximaal 12 uur vasthouden. Wanneer de politie je opsluit omdat men je verdenkt van (het plegen van) een misdrijf, spreekt men van een '**gerechtelijke aanhouding**'. In dat geval mag men je maximaal 24 uur vasthouden. Je ouders (of andere personen bij wie je verblijft) moeten hiervan wel verwittigd worden!

Alle informatie die de politie verzamelt over een misdrijf wordt normaal doorgestuurd naar de procureur des Konings (lid van het Openbaar Ministerie, ook O.M. of parket). Hij leidt immers het opsporingsonderzoek naar een misdrijf. De procureur des Konings zal dus beslissen of er verder onderzoek nodig is naar het misdrijf én of de feiten ernstig genoeg zijn (en voldoende bewezen) om de dader voor de rechtbank te vervolgen. (Meer informatie hierover lees je in de brochure 't Zitemzo... als je dader (of slachtoffer) bent van een misdrijf.)

4. ANDERE SITUATIES WAARIN JE IN AANRAKING KAN KOMEN MET DE POLITIE

• *In het verkeer*

De politie waakt over de veiligheid in het verkeer door bv. te controleren of je goed verlicht rijdt met de fiets, of je (brom-)fiets voldoet aan de veiligheidsvoorschriften,... Indien je niet in orde bent met één van de verkeersvoorschriften, kan je een waarschuwing of een geldboete opgelegd krijgen. Sommige politiekorpsen organiseren ook verkeersklassen om minderjarigen de verkeersregels aan te leren en hen te wijzen op de gevaren in het verkeer.

• *Bij een identiteitscontrole*

Vanaf dat je **15 jaar** bent, moet je altijd je identiteitskaart bij je hebben. Maar wanneer de politie een identiteitscontrole houdt, mag je je identiteit wel **op om het even welke manier bewijzen**. Wanneer de politie twijfelt aan je identiteit mag ze je max. **12u.** ophouden om je identiteit na te gaan.

De politie controleert je identiteit wanneer je aangehouden wordt of wanneer je een misdrijf hebt gepleegd. Daarnaast kan de politie je identiteit ook controleren wanneer zij goede redenen heeft om te denken dat je wordt opgespoord door de politie, dat je een misdrijf wilt plegen, of dat je de openbare orde zou kunnen verstoren (bv. ook in het kader van een veiligheidscontrole of controle op drugs, alcohol,...) of verstoord hebt.

Soms wordt er ook op het openbaar vervoer een identiteitscontrole uitgevoerd. Deze controles worden dan meestal uitgevoerd door de veiligheidsdiensten verbonden aan het openbaar vervoer.

• *Bij een foullering*

Zoals gezegd is een van de taken van de politie waken over de veiligheid. De politie kan dit o.a. doen door een **veiligheidsfoullering**. Dit betekent dat een politieagent je lichaam (zonder dat je je kleren moet uittrekken), kleren en bagage onderzoekt op wapens en gevaarlijke voorwerpen, bv. messen, pepperspray, ... die de openbare orde kunnen verstoren. De politie kan ook een **gerechtelijke foullering** verrichten. Dit kan als ze iemand gerechtelijk aanhouden of wanneer er aanwijzingen of ernstige vermoedens zijn dat je in het bezit bent van voorwerpen die gebruikt werden om een misdrijf te plegen of die dit misdrijf kunnen bewijzen (bv. gestolen voorwerpen).

Het foulleren mag nooit langer duren dan noodzakelijk, en mag maximaal 1 uur duren bij een veiligheidsfoullering en maximaal 6 uur bij een gerechtelijke foullering.

• *Wanneer je spijbelt*

Samen met de scholen, het CLB en het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg werkt de politie eraan om spijbelen te voorkomen. Steeds meer scholen hebben een goed contact met een politieagent die geregeld langskomt om in de klassen te spreken over bijvoorbeeld spijbelen en verschillende vormen van jeugdcriminaliteit.

De politie voert ook geregeld controleacties uit op straat. Wanneer je dan betrapt wordt op spijbelen, kan ze je vragen om mee te komen naar het politiebureau om daar een gesprek te hebben over je spijbelgedrag. Ze verwittigen ook je ouders en de school over je spijbelgedrag.

Naast de hierboven opgesomde situaties kan je ook nog in contact komen met de politie n.a.v. een aantal andere zaken. De politie waakt bijvoorbeeld over de openbare orde en veiligheid bij (het organiseren van) openbare evenementen zoals fuiven en betogingen. Je moet voor het organiseren van deze evenementen normaal toestemming vragen aan de gemeente waar je ze wil organiseren. Dit moet in enkele gemeenten rechtstreeks bij de politie gebeuren. De politie staat verder ook de gerechtsdeurwaarder bij tijdens het uitoefenen van zijn functie (bv. als hij spullen in beslag moet nemen,...);...

Klachten

Iedereen kan fouten maken, ook een politieambtenaar.

Wanneer je een klacht hebt over het optreden van een lid van de politie en je je klacht niet kan oplossen door er met de betrokken persoon over te praten, kan je met je klacht terecht bij zijn **korpschef of bij de burgemeester die verantwoordelijk is voor de politiezone**. Sommige grotere politiekorpsen beschikken ook over een '**Dienst Intern Toezicht**' waar je terecht kan met je klachten. (Hun contactgegevens kan je vinden via www.police.be).

Het Vast Comité van Toezicht op de Politiediensten (kortweg **Comité P**) is eigenlijk bedoeld om de overheid op de hoogte te brengen van problemen met de werking van de politie. Toch kunnen burgers die klachten hebben over het optreden van de politie dat ook laten weten aan het Comité P. Contactgegevens van Comité P vind je op hun website: www.comitep.be.

Je kan als minderjarige tenslotte ook terecht bij de klachtenlijn van het **Kinderrechtcommissariaat**. De Klachtenlijn onderzoekt de klachten grondig, geeft advies en bemiddelt eventueel om te komen tot een oplossing in jouw belang. Contactgegevens van de klachtenlijn vind je via www.kinderrechten.be.

Nog vragen?

Wanneer je vragen of problemen hebt, probeer je hier best eerst met iemand over te praten. Vrienden, familieleden, leerkrachten, leiders van de jeugdbeweging, mensen die je vertrouwt, of een dienst als de Kinderrechtswinkel kunnen je helpen om alles voor jezelf op een rijtje te zetten.

De "tZitemzo..."-reeks bestaat uit meerdere folders over verschillende thema's die belangrijk voor je kunnen zijn. Je leest meer uitleg over 'als je slachtoffer bent van een misdrijf' en 'als je dader bent van een misdrijf' in één van deze folders. Ook een folder over 'de bijstand van een advocaat' en over de rechtbank',... maken deel uit van deze reeks. Alle folders uit de "tZitemzo..."-reeks kunnen besteld worden bij de Kinderrechtswinkel.

Je kan de Kinderrechtswinkel bereiken via:

 070/21 00 71

 info@kinderrechtswinkel.be

 www.kinderrechtswinkel.be

met steun van de Vlaamse overheid